

TA' DA'!

– En påskønnelse, baby, af Danmarks bedste tidsskrift, *ever!*

LARS BUKDAHL

Okay, lad os markere et par ekstremer i tidsskrifts-universet, i mit tidsskriftsunivers: Til den ene side har vi *Corsaren* nr. 55, fredag d. 19. november 1841, angiveligt redigeret, udgivet og forlagt af en vis cand. phil. R.B. Morthensen, en af Meïr Goldschmidts mange stråmænd, på side 2 finder vi i den faste satiriske spalte “Charivari” følgende naturligtvis usignede bidrag:

Ved de mange Commisioner ere vi Danske blevne et sandt Commisionsfolk. Det gaaer saa vidt med denne Commisions-Kjærlighed, at, medens man ovre i Jylland stjæler, ja stjæler hele Huse, røver, myrder og drejer Halsen om paa hinanden, foreslaaer “Aalborg-Avis” – ja, hvad troer man vel, at den foreslaaer? – At man skal nedsætte en Commision til at tage Tyverierne, Halsomdreierierne o.s.v. under Overveielse. Men – naar man nu ovre i Jylland stjæler Commisionen med (og det kunne de gjøre; thi en Commision er dog med al sin Seighed ikke mere urokkelig end et Huus)? Hvad saa? – Naa, saa nedsætter man en Commision til at tage dette farlige Tyveri under Overveielse.

Til den anden side har vi *Rolling Stone* nr. 969, 10. marts 2005, hvis “editor and publisher” stadigvæk er Jann Wenner. På side 84 begynder Janet Reimans Irak-reportage, “Surviving Fallujah”, hvori den amerikanske soldat John Bandy beskriver slaget om Fallujah:

It was warm in the Brad at night, but the darkness would drive you crazy. Being there for so long, you start to claw at the wall and lose your sense of time ... then the ramp drops and you are forced into the world again, like a crying, naked, cold, frightened newborn being forced from the womb, having to learn everything about the world in a matter of seconds. It is all primitive instinct and soldier instinct at points like that in

the fight. And it's horrible, I fucking hate those feelings, when you don't know where you are, where you are taking fire from, where all your people are or where you are going. Everything is exploding; bullets and tracers are going in both directions at and away from you. And in those moments, you lose yourself and turn into a robot, only able to think about the other robots around you, and the hate that consumes the only part of your soul still left hinged and intact. Hate and fear fuel your desire to kill, soldiering enables you to take that emotional part and transfer it into action, ordered and neat. Smooth with everyone else, like a machine, killing and moving, scanning and thinking, deducting and calculating. It's almost beautiful at times, what soldiers are capable of when you don't have any other choice than to fight or fucking die. Fear is always there. And we do get all fucked up, and shit goes wrong, and nothing turns out right, but you just have to keep overcoming, in some way or another. I don't really know how it happens, but it does. Thinking back on it, it never seemed like it was “me” that was there. Like I was watching it from the outside. But the fear was there, so it must have been real.

Til den tredje side har vi *ta' 4*, efteråret 1967, redigeret af Erik Thygesen (ansvarshavende redaktør), Peter Louis-Jensen (kunstredaktør), Hans-Jørgen Nielsen (litterær redaktør), Poul Nielsen (musikredaktør), Kristen Bjørnkjær, Henning Christiansen, Per Kirkeby, Bengt af Klintberg, Jørgen Leth, Vagn Lundbye og Lars Bukdahl, nej desværre ikke, der var lidt under et år til jeg omsider blev født, og på side 26 finder vi den hotte amerikanske skulptør Robert Smithsons artikel “Entropi og den nye skulptur”, oversat af Erik Thygesen, som hen mod slutningen fortæller sig i følgende spekulationer:

En række videnskabsmænd fortalte Fuller, at den fjerde dimension var “ha-ha”, at den med andre ord var latterlig. Måske det virkelig er tilfældet. Men det er værd at erindre sig, at Lewis Carrolls tilsyneladende helt afsindige verden var et produkt af en stringent matematisk hjerne. Martin Gardner bemærker i sin “The Annotated Alice”, at forfatteren Lewis Padgett i sin science fiction-fortælling “Mimsy Were the Borogoves” præsenterer Jabberwocky som et hemmeligt sprog fra fremtiden, og at det, hvis koden blev “knækket”, ville rumme en forklaring på, hvordan man kan træde ind i den fjerde dimension. Carrolls velordnede nonsens antyder en tilsvarende måde at se på latter. På en måde er latter verbaliseret entropi. Hvordan vil kunstnere kunne overføre denne verbale entropi, altså “ha-ha”, til “faste legemer”? Visse Park Place-kunstnere synes at være i færd med at udforske dette “besynderlige forhold”. Den fjerde dimensions orden og mangel på samme kunne anbringes mellem latter og krystal-struktur, som et middel til ubegrænset spekulation.

Lad os definere forskellige typer “Generaliseret latter” med udgangspunkt i de seks vigtigste krystalsystemer: den ordinære latter er kubisk eller kvadratisk (isometrisk), kluklatteren er trekantet eller pyramideformet (tetragonal), det fjantede sprutgrin er sekskantet eller rhombisk (hexagonal), fniset er prismatisk (ortohombisk), vrinskellatteren er skæv (monoklinisk), skraldlatteren er assymetrisk (triklinisk). Det er klart, at denne definitoriske opdeling er endog stærkt overfladisk. Men jeg tror den indtil videre vil være fyldestgørende.

Man læser tidsskrifter for at snuble illumineret og måbende og pludseligt over sådanne lysende tekststykker, af den ene og den anden og den tredje slags. *Corsaren*-stykket bladrede jeg mig for et øjeblik siden tilfældigt frem til i en fra min oldefar nedarvet skattekasse af pap, som indeholder en temmelig komplet samling af Goldschmidts årgange; jeg er ikke sikker på, jeg nogensinde kom forbi stykket, da jeg som ambitiøs skolebladsredaktør i sin tid dyrkede *Corsaren* intenst, men det kan sagtens være tilfældet. *Rolling Stone*-stykket læste jeg i torsdags i S-toget mod Hillerød, hvor jeg på Grundtvigs Højskole skulle holde foredrag om kanon (spooky nok hænger NFS som relief udenfor på en mur, der løber akkurat parallelt med talerstolen); bladet havde jeg købt i DSB-kiosken på Hovedbanegården, hvor de irriterende nok altid er mindst en måned bagud; indtil

for ca. et års tid siden kunne man hos Busck ved Rundetårn få spritnye numre, men de tider er forbi. *ta'*-stykket faldt jeg over for et par uger siden, da jeg i anledning af nærværende artikel genlæste “det udkomne”, som det hedder i antikvariatskataloger, og jeg er bange for, at jeg tidligere har sprunget den hele artikel over, fordi den på overfladen (!) så alt, alt for dybsindig og specifikt billedkunstnerisk ud, Smithson var jo også i mellemtiden blevet en irriterende hip postmoderne, ung død superstar; *ta'* 2-8 købte jeg for en 10-12 år siden til en latterlig beskedent pris i kunstboghåndlen i Brandts Klædefabrik, der var nemlig ikke tale om brugte eksemplarer, men om selveste restoplaget, hvor de så end havde fået det fra, i visse eksotiske tilfælde er nyt altså billigere end brugt; men jeg mangler rigtignok stadig nr. 1, jeg troede, jeg havde en kopi, som min faster havde lavet til mig, men den var meget langt fra komplet, opdagede jeg forleden, så nu kan hun blive nødt til at lave en ny, selvom det jo ikke ændrer på, at jeg i den grad mangler den ægte vare (nr. 6 ½ har Stig Brøgger engang givet mig en kopi af, uden huller).

Min påstand er, at *ta'* er Danmarks bedste tidsskrift nogensinde! Hvilket jeg naturligvis og desværre ikke kan bevise, i stedet vil jeg forsøge at blænde min læser på halvdistanzen med lidt typologi og (hit)listemageri.

Først vil jeg dog udfordre hvem som helst til at modsige den underordnede påstand, at *ta'* er Danmarks smukkeste tidsskrift nogensinde! Poul Gernes' ternede omslag er på samme tid smældende plakatklares og venligt poetiske, funktionel systemkunst på højeste niveau (og finurligt genialsk jo med det farvekvadratløse omslag til nr. 5, hvor de seks sorte kvadrater står og svæver på egen hånd som en afventende angrebsflåde af de fremtidssvangre black boxes, Hans-Jørgen Nielsen skriver om i sin artikel om computerpoesi i nr. 4, “Poeten med den sorte kasse”). Ligesom den typografiske tilrettelægning i al sin underspillende diskretion og anonymitet er absolut stilig hele vejen igennem.

Og så er *ta'* uden nogen som helst tvivl Danmarks bedste tidsskriftsnavn nogensinde! *Mak* og *Hug* er også gode, men jo kun fordi de er afledt af *ta'*, og

jeg kan ikke engang få øje på kandidater til anden- og tredjepladsen, resten af feltet er og bliver uhjælpeligt bagud, skiftevist dybt anstrengte og klodset oprigtige og silende gennemsigtige, som de er, her en hoben bud fra det tyvende århundredes katalog: *Apparatur, Ark, Banana Split* (stjålet fra fransk), *Bazar, Chancen, Den Blå Port, Dialog, Digte for en daler, Exil, Fredag, Fælleden, Heretica* (nok det allerværste), *Helhesten, Hvedekorn, Ildfisken, Kannibal, Kritik, Kritisk Revy, Kultur & Klasse, Kulturkampen, Luftskibet, Poetik, Politisk Revy, Reception, Sidegaden, Spring, Passage, Perspektiv, Taarnet, Tumor, Vindrosen*. To undergrundsblade fra firserne er okay dada-vrængende: *Primal Pløk* og *Flækket Pik*. *Victor B. Andersens Maskinfabrik* og *Øverste Kirurgiske* ville være rigtig gode tidsskriftsnavne, hvis de ikke var for omstændelige til for alvor at gøre sig gældende. Navnet *ta'* er bedst, fordi det er kortest og skarpest (også lydligt) og mest åbent, eller åbnende snarere: det lyder som og er sgu da simpelthen et håndkantsslag, der siger goddag! Og så er der oveni den gode Merz-aneddote om, hvordan titlen blev skrællet direkte af fra plat, hypermoderne virkelighed (citat fra Hans-Jørgen Niensens artikel "Gruppebillede fra 60'erne", *Kritik* 75/76, 1986): "Navnet *ta'* kommer, fordi Peter Louis-Jensen på et stiftende møde inde på Borgens Forlag, hvis aflægger, h. m. bergs Forlag, skal være udgiver, holder en karton colaer i vejret. "Ta' 6" står der. Det er et godt navn. Det klinger lidt af at tage selv og tage til sig. Ellers betyder det ikke noget og er helt uopstavlet i forhold til de gængse emfatiske navne på kulturtidsskrifter." Nemlig, Hans-Jørgen! Og hvor cool og indbildsk er ikke det lille 't'?

Vi kan skelne mellem to slags tidsskrifter: 1. Bevægelses-/generationstidsskrifter med kort levetid eller i det mindste kort storhedstid (= begyndelsestid), 2. Snævre (her rent litterære (eller rent noget andet)) eller brede ("kulturelle") transgenerationelle tidsskrifter. En hybrid er det transgenerationelle tidsskrift, der i et vist interval (altså ikke fra starten) liver op som generationstidsskrift. Den første slags (som bedst) er bedre end den anden slags (som bedst) af dels dårlige romantiske grunde og dels gode energi-økonomiske grunde: Akut, ungdommelig gang i den er der bare intet, der slår, uretfær-

digt nok. Jeg skal måske nok lige gøre opmærksom på, at eksempel materialet her af praktiske grunde er begrænset til brede, kulturelle tidsskrifter og snævre, rent (og urent) litterære tidsskrifter (i det 20. og 21. århundrede), hvilket er klart uretfærdigt overfor de gode musik-, kunst- (*Pist Protta*, et særdeles konkurrencedygtigt navn), teater- og filmtidsskrifter og bare synd!

For at være et godt transgenerationelt tidsskrift skal en gedigen varighed, diversitet, troløshed og nysgerrighed løbende være blevet kvalificeret (en eller flere faser som genuint generationstidsskrift er ikke et minus, tværtimod), bølgedale er uundgåelige, men det er nødvendigt med mere end én bølgetop; ergo er *Vindrosen* det store tvivlstilfælde, fordi det nåede sin højeste, suveræneste bølgetop som generationstidsskrift (*Lex Fredag*: et transgenerationelt tidsskrift, der ikke overlever sin syv års fødselsdag, er et svagt og slet degenerationelt tidsskrift). Dette er top fem for transgenerationelle tidsskrifter (tilfældigvis (?) alle stadigt udkommende):

1. *Hvedekorn*
2. *Kritik*
3. *Den Blå Port*
4. *Victor B. Andersens Maskinfabrik*
5. *Passage*

For at være et godt bevægelses-/generationstidsskrift skal energisk øjeblikkelighed, ensretning, (barne)tro og selvtilstrækkelighed (men selvfølgelig også diversitet og nysgerrighed i målrettede tværsnit) kvalificeres i (og som) ét nu. Dette er top fem for bevægelses-/generationstidsskrifter:

1. *ta'*
2. *Vindrosen* 1959-1963 (med Rif og Villy ved roret)
3. *Heretica*
4. *Øverste Kirurgiske*, ca. 1997-2000
5. *Kritisk Revy*

ta' er bedst, fordi hvert eneste, insisterende stramt og koncentreret redigerede (lille) nummer bugner over af generøsitet og overskud og skæve fund. *ta'* er bedst, fordi tværmedialiteten – billedkunst, litteratur,

musik – er konsekvent og ligeværdig (grænsende til millimeterdemokratisk!) og konkret, praktisk hybridt sindet: når folk ikke decideret arbejder sammen, arbejder de side ved side og skæver uafsladeligt til hinanden. *ta'* er bedst, fordi balancen er perfekt mellem de kunstneriske bidrag og de poetiske/kritiske/teoretiske/introducerende bidrag (og det er begge slags, som fordeler sig noget nær ligeligt mellem kunstarterne: intet nummer uden noder!). *ta'* er bedst, fordi den hårde kerne på samme tid opfører sig sammenbidt og oprømt, sammentømret og ukontrollabelt, indforstået og excentrisk opsplittet (Vagn Lundbye!). *ta'* er bedst, fordi der hele tiden lige præcis bliver inviteret pænt mange nært- og fjerntstående fremmede hoveder indenfor, Henrik Nordbrandt, Preben Major Sørensen og Peter Laugesen f.eks. og hele tre gange selveste Viggo Madsen, således at festen aldrig får lov til at blive mere lufttom end som så. *ta'* er bedst, fordi de poetiske/kritiske/teoretiske/introducerende bidrag veksler musikalsk mellem det henkastede, løsslupne og det gennemarbejdede, stringente med den klassisk essayistiske, livfuldt personlige og kvalificeret kontemplerende facon midt imellem: det er ikke noget tilfælde, at hovednumrene i to af de års bedste og vigtigste kritiske værker, Per Kirkebys *Billedforklaringer*, 1968, og Hans-Jørgen Niensens *'Nielsen' og den hvide verden*, 1968, første gang stod at læse i *ta'*. *ta'* er bedst, fordi dugfriske udenlandske (svenske, norske, amerikanske, tyske, engelske) bidrag som en selvfølgelighed sakses ind i sammenhængen og manglen på samme. *ta'* er bedst, fordi en nørdet hardcore-avantgardisme igen og igen blander blod med en ægte interesse for massekultur i fortid og nutid: Vagn Lundbye skriver om Morten Korch, Herman Heissenbüttel skriver om kriminalromanen, Jannick Storm skriver om *science fiction*, Ferdinand Kriwet skriver om popmusik, Vagn Lundbye og Savage Rose publicerer beattekster (Lundbyes vinder!). *ta'* er bedst, fordi Hans-Jørgen Nielsen allerede i første nummer opfinder ordet attituderelativisme, som stadigvæk er det eneste fornuftige (og ufornuftige) udgangspunkt for postmoderne kunst og kritik, hvilket det også forblev hele vejen igennem for *ta'*. *ta'* er bedst, fordi det er ultimativt cool

og suverænt hot.

En top femten over de bedste bidrag til *ta'*:

1. Hans Jørgen Nielsen: "What's Happening, Baby?", *ta'* 1.
2. Per Kirkeby: "Laokoon", *ta'* 8.
3. Viggo Madsen: "Evhedsmodellen", *ta'* 8.
4. Jørgen Leth: "Brev om filmen i Danmark", *ta'* 6.
5. Robert Smithson: "Entropi og den nye skulptur", *ta'* 4.
6. Henning Christiansen: "Rejsebrev", *ta'* 5.
7. Erik Thygesen: "Med patronhylstre, smykkeskrin, peberbøsser som fortællere", *ta'* 6.
8. Vagn Lundbye: "Den gamle sensibilitet", *ta'* 3.
9. Poul Gernes: (happeningbeskrivelse), *ta'* 5.
10. Kristen Bjørnkjær: "Drømmer alle dage", *ta'* 3.
11. John Sladek: "Konstruktionen", *ta'* 8.
12. Stig Brøgger: "1:100", *ta'* 7.
13. Mogens Møller: "1:5000", *ta'* 7.
14. Peter Laugesen: Fragment 1-3, *ta'* 5.
15. Peter Louis-Jensen: "Passager", *ta'* 6.

Og må vi så ikke bede om, at Det Danske Sprog og Litteraturselskab straks udgiver en samlet udgave af "det udkomne" i form af udtagelige hæfter 1:1 i en prisbillig boks. For som Per Kirkeby uforglemmeligt og meget rigtigt skriver i *ta'* 8: "Tag hatten og kom inden for – vær så venlig at tørre fødderne af på måtten, den hænger lige over hovedet på Dem (ha, ha, hi)."

ta' er en pirat på en rullende sten, nu igen, som råber i vilden sky:

Ta' det uroligt!